

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtna 13 Din. Cene inšertov in pogovorov

PONEDELJSKI SLOVENE

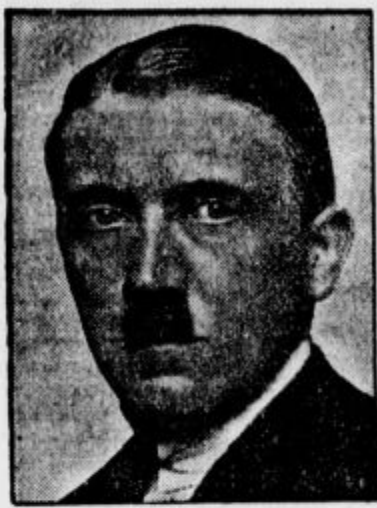
Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050
3996 — Rokopisi
ne ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček, račun,
Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Volitve v Nemčiji

Začetek Hitlerjevega konca

Tudi socialisti nazadovali v prid komunistov - Napredek nemških nacionalcev



Adolf Hitler

Manjša udeležba

Berlin, 6. novembra. T. Današnje volitve so se začele v znamenju prometne stavke, vendar pa je potekel dan razen nekaj izjem precej mirno, k čemur je morda največ pripomoglo izredno slabo vreme. Na vseh cestah je bila živahna propaganda z zastavami, vendar pa ni dosegla tolike intenzivnosti kakor meseca julija. Opazilo se je posebno, da v raznih berlinskih čisto meščanskih delih ni bilo več toliko zastav narodnih socialistov, zato pa je bilo videti več črno-belih-rdečih zastav nemške narodne ljudske stranke. V severnih in vzhodnih delih Berlina so dominirale črno-rdeče-zlate zastave in rdeča zastava socialnih demokratov s tremi puščicami železne fronte. V mnogih berlinskih okrajih pa je bilo največ komunističnih zastav. Propaganda na ulicah je bila precej zmerna. Samo na enem kraju je prišlo do večjega pretepa, in sicer med socialnimi demokrati in narodnimi socialisti v Spandau-u, kjer je bilo nekaj socialnih demokratov ranjenih z nožem. Tam je policija prišla deval narodnih socialistov in tri socialne demokrate. Prometna stavka je povzročila, da ni bilo večjih spopadov med posameznimi strankami. Udeležba pri volitvah je bila dopoldne slaba in je prišla k volitvam komaj ena tretjina volivcev. Popoldne pa je postala udeležba živahnija. Hindenburg sam je volil že ob 9.15 na volišču v Kanonierstrasse. Tam je volilo tudi več državnih ministrov.

Kar se tiče prometne stavke, se položaj ni mnogo spremenil. Tudi danes je mogla prometna družba uvesti promet samo na nekaterih progah, in sicer na 31 linijah s 175 vozovi. Tudi na podzemeljski železnici je bil delni promet. Prijavilo se je v službo okoli 5000 dela volnih delavcev. Ponoči je prišlo do raznih sabotažnih aktov. Tako so zopet menjalnice na tirih zalivali s cementom in na raznih krajih s cestnim materialom gradili ovire. Policija je morala na več krajih razpršiti demonstrante in odstranjevati ovire.

Demonstranti so poškodovali tudi več železniških voz. Policija je ponoči prišla 666 oseb in je imela težko delo, ker je morala na eni strani paziti na prometno stavko, na drugi strani pa na volivne lokale. Seveda je bilo vse policijsko moštvo strogo pripravljeno.

Po vesteh, ki so došle do 8 zvečer, ni bila udeležba pri volitvah povsod enaka. V splošnem se smatra, da je bila udeležba manjša, kakor 31. julija, ko je volilo 84 odstotkov volivcev. V Porenju in Vestfalskem je bila udeležba za 5 odstotkov manjša. V Pfalzi je bila sama neznatno manjša, v Kurhessenu pa so izgubili narodni socialisti glasove proti nemškimi nacionalcem, komunisti pa so pridobili veliko število glasov na škodo socialnih demokratov. Enaka slika se kaže tudi v Oberhessenu. Iz Badenske se poroča, da je po prvih rezultatih pričakovati, da bodo narodni socialisti izgubili 5 do 25 odstotkov. Komunisti so precej pridobili, tudi državna stranka se je precej okrepila. V Turingiji je bila udeležba pri volitvah enaka kakor poleti. V Bremenu je prišlo do pretepa med narodnimi socialisti in komunisti. Trije narodni socialisti so bili pri tem ranjeni. Udeležba pri volitvah je bila manjša kakor poleti. Tudi v Hamburgu je bila udeležba manjša. V Šleziji se računa, da bodo narodni socialisti izgubili okoli 20 do 25 odstotkov dosedanjih glasov, socialni demokrate pa so izgubili okoli 5 odstotkov.

Prejeto privatno štetje, ki se je poskušilo ob 20.15, je našlo 647.000 glasov. Od teh so dobili narodni socialisti 214.000, socialni demokrate pa 128.000, komunisti 114.000, centum 73.000, bavarska ljudska stranka 15.000, nemški nacionalci 72.000 glasov, nemška ljudska stranka 15.000, državna stranka 50.000, krščanski socialisti 60.000, gospodarska stranka 1000 glasov.

Prvi skupni rezultat je znan iz Gleiwitza v Zgornji Šleziji. Dobili so: Narodni socialisti 17.000 glasov (poleti 20.700), socialni demokrate 5300 (5200), komunisti 8700 (8900), centum 17.300 (poleti 18.100), nemški nacionalci 3.000 (2900). Nemška ljudska stranka 327 (169), državna stranka 246 (179), krščanski socialisti 249 (153), Poljaki 554 (556).

Zadnji rezultati

Stuttgart, 6. novembra. AA. Pri današnjih državnozborskih volitvah je bilo oddano 35.778 glasov (31. julija 38.547 glasov). Volivnih upravičencev je bilo danes 49.073. Dobili so: nacionalni socialisti 8819 (julija 10.003), socialni demokrate 8226 (10.745), komunisti 9567 (8544), centum 915 (1052), nemški nacionalci 1637 (1215), ljudska stranka 367 (218), nemški demokrate 1382 (1183), krščanski socialisti 2330 (2214).

Greifswald, 6. novembra. AA. Pri današnjih volitvah v Greifswaldu so dobili: nacionalni socialisti 5600 glasov (julija 7003), socialni demokrate

2660 (2903), komunisti 2500 (2300), centum 310 (300), nemški nacionalci 406 (200).
Tübingen, 6. novembra. AA. Pri današnjih državnozborskih volitvah so dobili: nacionalni socialisti 6841 (8544), socialni demokrate 4049 (5524), komunisti 3406 (3167), centum 1553 (1609), nemški nacionalci 2189 (1781).

Gladbach, 6. novembra. AA. Pri današnjih volitvah je bilo oddano za: nacionalne socialiste 26.200 (julija 30.100), socialne demokrate 6800 (6600), komuniste 27.300 (22.900), centum 40.900 (40.400), nemške nacionalce 000 (5000).

Koblenz, 6. novembra. AA. Pri današnjih parlamentarnih volitvah so dobili (v oklepaju juljski rezultati):

Nacionalni socialisti 11.300 (13.300), socialni demokrate 39.000 (4000), komunisti 3900 (3100), centum 11.900 (12.000), nemški nacionalci 2700 (2100).

Berlin, 6. novembra. AA. Četrto neuradno štetje oddanih glasov ob 9.45 zv. obsega 1.227.000 glasov. Od teh so dobili (v oklepaju v odstotkih):

Nacionalni socialisti 2.348.000 (32,4), socialni demokrate 1.408.000 (19,5), komunisti 1.233.000

(17,0), centum 791.000 (10,9), bavarska ljudska stranka 383.000 (5,3), nemški nacionalci 551.000 (9), nemška ljudska stranka 165.000 (2,3), državna stranka 75.000, krščanski socialisti 82.000, gospodarska stranka 19.000.

Berlin, 6. novembra. AA. Po prvih dveh urah štetja glasov so da ugotoviti, da nacionalni socialisti pri sedanjih parlamentarnih volitvah ne bodo dobili ne relativno, ne absolutno toliko glasov, kolikor so jih dobili pri juljskih volitvah. Opaža se tudi padanje socialnih demokratov, ki pa ni tako hudo, kakor pri Hitlerjevcih.

Nasprotno pa naraščajo komunistični glasovi, glasovi centuma in nekoliko tudi glasovi nemških nacionalcev.

Poraz Hitlerjevcev v Palatnatu

V Pfalzu je bilo oddanih 536.000 glasov (julija 556.000). Dobili so: Nacionalni socialisti 128.000 (241.000), soc. demokrate 87.000 (97.000), komunisti 9.000 (59.000), centum in bavarska ljudska stranka 121.000 (131.000), ne da nacionalci 10.000 (6000).

Invalidska slavnost v Belgradu

Belgrad, 6. novembra. I. Že navse zgodaj so danes oživele belgrajske ulice, po katerih so se valile nepregledne množice invalidov iz vseh delov države, ki so prihiteli v Belgrad na blagoslovitev zvezice, ki jim jo je poklonil kralj. V dolgem sprevodu, ki se je pomikal med gostim špalirjem belgrajskega prebivalstva, so pod svojimi narodnimi zastavami počasi korakali invalidi in polabljenici proti igrišču tukajšnjega sportnega kluba Jugoslavija, ki so ga napolnili do zadnjega kotička. Slovesnosti so prisostvovali tudi ministri s predsednikom vlade dr. Srs-kičem na čelu, generaliteta, zastopniki narodne skupščine in senata, zastopniki vseh kulturnih in narodno obrambnih društev, vojaški atašeji tujih držav in mnogo drugih. Ko je prišel Nj. Vel. kralj, ga je zbrana 12.000 glava množica vojnih invalidov frenetično pozdravila. Ko se je navdušenje poglobilo, je prišel cerkveno opravilo pravoslavni škof Belgrada Bujić. Po službi božji je Nj. Vel. kralj pozdravil vojne invalide s sledečim govorom:

Govor Nj. V. kralja

Opojeni z nacionalnimi ideali, vzgojeni v čistem redoljubju, ste pokazali, ko je napočil usodna ura, kdo ste.

V svoji skromnosti tega ne kažete, kažejo pa vaše hude rane, komaj zaceljene.

Polki in armade, ki so pod vrhovnim poveljstvom blagopoljega kralja Petra (dolgotrajni gromki vzkliki: Slava mu!) in pod mojim vrhovnim poveljstvom (dolgotrajni navdušeni vzkliki: Zivel kralj! Zivela Jugoslavija!) nesli slavo srbsko-jugoslovanskega orožja širom sveta, so nas videli pri delu.

Vi ste oni, v katerih rokah je bila pri obrambi države in naroda sleherna puška smrtonosna.

Predolga so bila leta vojne in samopremagovanja, premnogo je bilo neprijateljev, ki so zahtevali naše nacionalno zaslužje in iztrebljenje. Toda nad vsem je stala vaša vera v Boga in v uspeh naše pravične stvari, vaša ljubezen do domovine in vaš čut za dolžnost. Zato ste brez pomišljanja žrtvovali svoje sile, svojo kri in vid oči... Dostojno in častno ste bili svoj veliki boj za

kralja in domovino (frenetični dolgotrajni vzkliki: Zivel kralj! Zivela Jugoslavija!). Bili ste ga in zmagali ste!

Z milostjo božjo in z veliko in močno podporo svojih velikih zaveznikov (navdušeni vzkliki: Ziveli zavezništvi!) so srbska vojska in jugoslovanski dobrovolci s svojo vztrajnostjo in hrabrostjo, v kateri ste vi prednjačili, uspeli izvojevati svobodo in združitev in dati široko in dolge še nedozivljene meje združenemu narodu države velike in močne nam kraljevine Jugoslavije (navdušeni dolgotrajni vzkliki: Zivel kralj! Zivela Jugoslavija!).

S poštvalnostjo, s katero se je ustvarila in s katero jo je treba tudi braniti, boste vi živ primer in učitelj mlademu rodu, vaši tovariši po usodi, ki jih je neusmiljena zgodovina prikovala na tujevo stran vse do zedinjenja, pa bodo najboljša tradicija in nauk, s kolikšnim trpljenjem so se morali odkupljati okovi usode, dokler nismo prišli do tod, da nas nobene meje več ne razdvajajo in nas ne bodo več razdvajale. (Frenetični vzkliki: Tako je! Zivel kralj! Zivela Jugoslavija!)

S temi željami podarjam vašemu društvu kot vrhovni poveljnik (dolgotrajno navdušeno vzklikanje: Zivel kralj! Zivel vrhovni poveljnik!) to zasto in jo razvijam s prehranjem, da boste pod njo vedno neogovorno jugoslovansko čast, viteštvo in edinstvo! (Koniec govora Nj. Vel. kralja so sprejeli dolgotrajni frenetični vzkliki: Zivel kralj! Zivela močna Jugoslavija! itd.)

Govor suverena je bil sprejet z velikim navdušenjem. Takoj nato je stopil pred kraljevo tribuno predsednik Društva vojnih invalidov ter se je v ganljivem govoru zahvalil kralju za poklonjeno zastavo ter je pozval množice vojnih invalidov, da znova obljubijo in prisrežejo kralju zvestobo in ljubezen. Po njegovem govoru se je kralj poslovil, nakar so se invalidi uvrstili v četverostope in v velikem sprevodu korakali proti mestu. Na čelu so hodili slepi invalidi, za njimi velika množica pohabljenec na bergljah in palicah in na koncu v vozičkih siromaki brez rok in nog. Ti prizori so napravili na vse gledalce najgloblji vtis.

Popoldne so nadaljevali program, nakar so proti večeru invalidi odpoivali na svoje domove.

Herriot za sporazum z Italijo

Pariz, 6. nov. tg. Na shodu radikalne stranke je dosegel Herriot izredno močno zaupnico. Posebno, kar se tiče znanja politike, se je radikalna socialna stranka popolnoma postavila za Herriota. Soglasno je Herriot dobil od kongresa proste roke, da sredno dovede razorožitveno konferenco do konca. V resoluciji, ki je bila sprejeta soglasno, se izjavlja, da bi potem te konference lahko privedel do zopetne oborožitve Nemčije. Resolucija navaja dalje, da mora razorožitvena konferenca doseči naslednje cilje: 1. Novo zmanjšanje vojnih izdatkov, 2. organizacijo razorožitve, posebno potem omejitve, zmanjšanja in kontrole, 3. prenevanje privatnega pridelovanja orožja, kontrolo privatne fabrikacije in trgovine z vsemi vrstami orožja in topov, pri čemer je posebno upoštevati kemične proizvode, ki so sposobni za poseben uporabo v vojni.

Največja senzacija v velikem Herriotovem zunanjepolitnem govoru pa je Herriotovo priznanje, da je Francija kriva nasproti Italiji, kar pomeni zelo ostro taktično izpremembo v stališču radikalno socialne stranke nasproti Mussoliniju in v smislu zblizanja med Italijo in Francijo. Tako je Herriot predvsem naglašal, da si smejo narodi izbirati svoj notranji režim po svoji volji, potem pa je z odobravanjem prisotnih naslovil na Italijo sledeče besede: »Nič bi ne bilo slabšega, kakor nadaljevanje nesporazuma, ki bi nas mogel spraviti v opozicijo proti velikemu narodu, bi je z nami skupaj vodil vojno in kateremu moramo nismo dejali moralčno upravičenost. V viru takega nesporazuma je prišlo morda do raznih napačnih, do besed, katerih se ne bi smelo reči narodu, katerega grobovi so ravno tako številni, kakor grobovi Francije.«

Nato je Herriot omenil, da so francosko-ruska pogajanja za pakt o nenapadanju že precej napredovala in da so se že zedinili glede vseh bistvenih točk.

Končno je Herriot branil novi frenetični razorožitveni načrt proti razmeroma majhnemu odporu, ki se je pojavil na shodu radikalne stranke. Najprej je naglašal, kako mnogo da na veljavno angleško podpisano pogodbo. Mir bi bil v veliki meri zagotovljen, če bi imeli vsi podpis

isto moralčno vrednost, kakor ga ima angleški. Locarnska pogodba pa ima luknje, pa tudi Kelloggova pogodba ima abstraktne dele, katere lahko zastopniki ameriških Združenih držav sami izpopolnijo. Enakopravnost je stvar dobre vere. Izvaja se: »Kako si mislite mir v Evropi, če ne bo vsem narodom v okvirju skupne varnosti dovoljeno, naiti režim, ki bil sprejemljiv za vse? Ko sem prejel nemško noto, kakšen je bil moj odgovor? Najprej sem javil, da se ne spuščam v tajna in zaupna gojanja. To se ni nobena nevarnost. Polem pa imam pravico izjaviti, da nam je ravno taka tajna politika prinesla vojno 1870-1871. Ko sem zavez, to stalaše, sem ostal zvest politiki Zvezg narodov. Moja formula je ostala sedaj kot prej: pakt, vsi pakti, nič drugega kakor pakt. Stva no sem odgovoril: emci! V gotovi točki sem rekel: nel Francija ne dovoli, kar pa se tiče enakopravnosti, sem se skliceval na svojo ženevsko izjavo. Potem pa sem se ostro uprl gotovim očitkom imperijali ma. Ponovno sem naglašal da Francija ne zahteva nobenih privilegijev in da ni samo pripravljena proučevati gotove eventualne predloge, temveč, da tudi sama nudi dva predloga in da želi sporazumljenje. Potem pa sem seveda izjavil, da ne bi mogli sprejeti nobene formule, ki bi vsebovala zopetno oboroževanje. Na žalost nisem dobil nobenega odgovora. Namesto, da bi moje besede tolmačili pravilno, so bile dane izjave, ki so bile vsaj zelo sovražne. Če se napada moja oseba, to še dopustim, če pa so napadi naprjeni proti moji državi, jih ne morem dopustiti. Enakopravnost: da, toda samo tedaj, če tiči za to formulo namen, ustvariti poznejše režim skupne varnosti. Če pa vsebuje samo namen zopetnega oboroževanja in pomnožiti napadalne sile, potem moram reči: nel

Vse organizacije, ki bi nameravale prirediti 12. t. m. kako zabavo, pro-mno, da jo radi obletnice Rapalla preložijo. Društva, ki smo jih doslej opozorili na te obletnice, so naša vedela sliče prireditve. Dana nam je zopet prijetna obvestila, da pri se niso več. Klub jugoslovanskih primorskih akademikov.

Jugosl. Touring klub

Belgrad, 6. nov. I. Pod predsedstvom Nedelj- koviča, pomočnika finančnega ministra, se je vršil danes redni letni občni zbor Jugoslovanskega Touring kluba, društva, ki je bilo osnovano, da goji turizem med jugoslovanskim prebivalstvom. Po sklenjenem sporazumu med Touring klubom in Avtomobilskim klubom kraljevine Jugoslavije bo odslej vsakokratni predsednik Avtomobilskega kluba istočasno tudi predsednik Touring kluba. Za predsednika novega odbora je bil soglasno izvoljen Nj. Vis. knez Pavle, za podpredsednika bivši minister Kraljević, pomočnik finančnega ministra Nedelj- ković in dr. Ciril Žižek. Za odbornike pa med drugimi ljubljanski podžupan Evgen Jare in g. Kar- el Miklič. Izvršilni odbor Jugoslov. Touring kluba sestavljajo predsednik dr. Ristić, podpredsednika Deroko in Jovanović, glavni tajnik Joža Bernik in blagajnik Paralić. Za načelnika turistične sportne sekcije je bil izvoljen Paralić, za avtomobilizem Joža Bernik, za motociklizem Pečić, za kolesar- stvo Brajković, za kajak-sport Stanišić, za zrako- plovstvo Nikolić, za zimski sport Perić.

SSK Maribor: SK Svoboda (Ljubljana) 5:0 (3:0)

Na igrišču Maribora je bila danes popoldne prvenstvena tekma emd SSK Mariborom in ljub- ljansko Svobodo.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:
Maribor: Koren Savo, Bertonec I, Kukanja, Kirbiš, Kokot, Dušan, Pribersek, Bertonec II, Naj- žer, Zemljč.

Svoboda: Naumović, Boncelj, Nagode, Star- man, Habicht, Polokar, Slamberger, Jakše, Bogme, Bervar, Bončar.

Današnja tekma je bila ena najslabših v le- tošnji sezoni. Tudi zmaga Maribora absolutno ni mogla zadovoljiti. Moštvo je igralo brez volje in ambicije, v drugem polčasu celo brez pravega si- stema. Razen obeh branilcev niti eden igralcev ni predvajal običajne igre. Najslabši mož v moštvu pa je bil gotovo srednji krilec. Svoboda niti za trenutek ni predvajala igre, ki bi upravičevala, da je v prvem razredu. V prvem polčasu je le redko prišla v prostor Maribora in se ima zahvaliti ne- moči, ali bolje rečeno, skrajno slabi igri maribor- skega napada, da ni odšla z igrišča porazena z dvoštevilčnim rezultatom. Najboljše moči je imela Svoboda v ožji obrambi. Ostali igralci pa ne znajo niti osnovnih pojmov nogometa. Goli so padli v prvem polčasu v 9. minuti po Bertonecju, v 10. po Najžeru in v 25. minuti po Dušanu. V drugem polčasu sta bila uspešna Dušan v 20. minuti in Bertonec v 31. minuti. Sodil je korektno g. Pe- valek iz Ljubljane.

V predtekmi je zmagala mladina Maribora nad mladino Rapida v razmerju 8:2 (3:1). Sodil je g. Kopic.

SK Rapid : SSK Celje 5:1 (1:0)

Dopoldne je bila na igrišču Maribora kvalifi- kacijska tekma med Rapidom in Celjem, ki je končala z zaslužno zmago domačinov. V prvem polčasu je bilo sicer Celje boljše nasprotnik, v drugem polčasu pa so bili domačini v absolutni premoči. Od gostov smo pričakovali mnogo več, toda razen poštvalnosti nam niso pokazali ni- česar. V tehničnem kakor tudi taktičnem pogledu so dalec zaostajali za Rapidom. Rapid je tudi to- krat imel svoje najboljše moči v obrambi. Napa- dalna vrsta je mnogo grešila s tem, da je povzela visoko igro gostov in tako dala iz rok močno orožje. Sodil je objektivno g. dr. Planinšek.

Predtekmo sta odigrali rezervi SSK Maribora in SK Svobode ki je končala z zmago Maribora 4:0 (1:0). Sodnik g. Biziak.

— Kdor se hoče ohraniti svežega in zdravega, naj jemlje tedensko enkrat ali dvakrat pred zajutrekom kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice. Zdravniška poro- čila iz bolnišnic dokazujejo, da radi jemlje- lijo »Franz-Josef« vodo posebno bolniki na želodcu, črevesu, jetrih, ledvicah in žol- ču, ker brez neprijetnih občutkov in posled- dice točno odvajajo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in spece- rijskih trgovinah.

Concordia prva za l. 1932

Zagreb, 6. nov. 2. Pred 9000 gledalci je bila danes končna prvenstvena nogometna tekma med Concordio in Hajdukom, ki je končala 2:1 (0:1) v korist Concordije. Concordija si je torej osvojila naslov prvaka za leto 1932 z rezultatom 4:2.

Belgrad, 6. nov. 2. V prisotnosti 4000 gledalcev se je odigrala derby tekma med BSK in Jugosla- vijo, ki je končala z 2:0 za BSK.

Sarajevo, 6. nov. 2. Danes popoldne je bila prijateljska tekma med Sashom in Slavijo, ki je končala z 4:1 za Sask.

Zveza šoferjev

Belgrad, 6. novembra. I. Danes dopoldne je bil ustanovni občni zbor Zveze šoferjev kralje- vine Jugoslavije, ki so ji prisostvovali zastop- niki šoferjev iz cele Jugoslavije. Iz Ljubljane so prisostvovali skupščini g. Hrvat Gabriel, predsednik šoferjeve zveze za dravsko banovino, dalje Mahalovski Rudolf, Voćina Oton in Praš- nikar Franc. Po končanem občnem zboru je šla delegacija v dvor ter se vpisala v dvorsko knji- go. Popoldne so šli korporativno na Avalo položili venec na grob neznane vojaka.

Mladinska podružnica »Sočee« javlja, da bo vršil v torek, 8. t. m. ob 20 redni člans- ka sejanje. Ker bo posvečen obletnici Rapall- pogodbe, ki na dnevnem redu tudi vsi društvene zadeve, pridite vsi in točno!

Klub jugoslovanskih primorskih akademikov v Ljubljani ponovno opozarja na današnji ob- čni zbor vse člane, posebno tiste, ki še niso bili imeno človečani. Po našem zboru bo obna- zbor starešinske družine.

Za poglobitev treznostne misli med našim narodom

Ljubljana, 6. novembra. Problem alkoholizma stopa vedno bolj v ospredje. Saj združuje v sebi ogromen kompleks etičnih, socialnih in gospodarskih vprašanj. Prav v oči nas že bode, prav do srca sega že njegova ost. Dnevna časopisna kronika nam v najstrašnejših barvah slika pogubeno delo kužnega bacila — pijanske strasti — na našem narodnem telesu, mi pa še vedno brezbrizno stojimo ob strani in se ne ganemo... Ne prejšijo na nas samo sovražniki onstran državnih meja; tudi med nami, v nas samih je sovražnik, krut, brezobziren sovražnik: ruši nam domove, uničuje družinsko srečo, degenerira mladino, pretvarja poštenjake v zločince, polni jetnišnice, sirotišnice, bolnišnice, blaznice... Milijoni narodnega premoženja se razblinjajo v nič. Poglejmo si že enkrat odkrito iz oči v oči in priznajmo: problem alkoholizma je prav tako potreben vsesplošnega razglabljanja, kakor vsi drugi kulturni in gospodarski problemi, s katerimi se naši kulturnosocialni in gospodarski strokovnjaki ukvarjajo dan za dnem.

»Sveta vojska« se v polni meri zaveda svojega poslanstva, ki ga vrši med slovenskim ljudstvom. Da zmože poglobiti treznostno misel in ji da novih impulzov in pogonov, je organizirala te dni »treznostno teden«. Na sporedu tega treznostnega tedna je lepa vrsta idealno zasnovanih prireditev. Pod črtan pomen v uvodnih prireditvah sta dala ugledna mednarodna treznostna organizatorja miss Slack in dr. Robert Herod iz Lausanne, ki sta obiskala Ljubljano, da vlijeta treznostnemu gibanju pri nas novega poguma in moči.

V okviru teh prireditev se je vršila v soboto zvečer v dvorani Rokodelskega doma

Treznostna akademija

kateri sta prisostvovala tudi omenjena častna gosta. Obisk te akademije je bil seveda spet vse prej kot rekorden. Naša javnost je spet enkrat pokazala svojo nezainteresiranost in globoko zaničevanje... Ampak četa, ki se je zbrala v dvorani Rokodelskega doma, je bila zato tembolj prožeta treznostnega duha in je ta ignoranca naših kulturnosocialnih napravila s tira. Nasprotno: utrdila jih je v prepričanju, da je treba zastaviti vse sile za razmah treznostnega gibanja med nami — baš zaradi te ignorance. Poleg obeh častnih gostov miss Slackove in dr. Roberta Heroda, smo opazili še: dr. Brejčeva, msgr. Steško, dr. Levičnik, dr. Doklerja, dr. Kočjanec in druge.

Prvi je nastopil fantek, ki je pozdravil prisotne s kratko deklaracijo, potem je sledila recitacija Limbarskega »Kralja morilevca«. Nato je zbor petih fantov, petih škrančkov s srebrnimi grli, zapel dve pesmi tako ubrano in lepo, da so pošteno zaslužili spontan aplavz navdušenega občinstva. Po deklaraciji Zupančičeve pesmi »Grobovi tuljov«, ki jo je globoko občenoval — a z nekoliko pretirano mimiko — prednašal g. Rupnik, pa je imel slavnostni govor šolski upravitelj in predsednik »Svete vojske« J. Grad. Ker bo ta govor v glavnih obriših prinesel »Slovenec« v svojem rednem izdanju v tisk, se omejimo tu na golo konstatcijo, da je govor posegel globoko v problematiko naših razvratnih dni, ki so v vzročni zvezi z alkoholnim zlom. Sledilo so še tri deklaracije, od katerih se zadnja — Kovačeva »Videl sem človeka«, pač ne odlikuje s posebnimi vrtilinami, in Mirkova umetna pesem »Jutro«, ki jo je akademski kvintet odpel znova z vso lastno mu tehnično izvežbanostjo in precizno dinamiko.

Treznostna akademija je bila zaključena s Freihovo enodejanko »V prebujenec«, ki naj bi bila nekakšna »žalostna slika iz pijančeve družine«.

Treznostno zborovanje v Unonu

V nedeljo dopoldne ob 10 se je vršilo v verandni dvorani »Uniona« treznostno zborovanje. Obisk še slabši kakor prejšnji večer. Prireditelj so bili v veliki zadregi, ko so pripeljali tisti gosta, ki sta prišla tako daleč nam na ljubo, v skoraj prazno dvorano...

Zborovanje slovenskih planincev

Ljubljana, 6. novembra. V dvorani OUZD se je danes ob 9 dopoldne vršila redna letna skupščina vsega Slovenskega planinskega društva, to je Osrednjega društva in podružnic. Zborovanja so se delegati društva in podružnic udeležili polnoštevno. Po verifikaciji delegatov je občni zbor otvoril predsednik dr. Pretnar, ki je pozdravil vse zborovalce posebej pa zastopnika banke uprave direktorja dr. Sterna in zastopnika železniške uprave gosp. Petka.

Poročilo predsednika

V svojem predsedstvenem govoru je predsednik podal pregled dela in smernic, ki so vodile društvo v preteklem letu. Ali je društvo v preteklem letu izvršilo naloge, ki si jih je postavilo pred letom dni? Na to vprašanje more odbor odgovoriti pritrdilno. Doseženo je bilo iskreno sodelovanje vseh planincev, podružnic in Osrednjega društva. Še nikdar niso planinci bili tako složni na delu kakor sedaj. Delo Osrednjega društva in podružnic se je poživilo in doseglo lepe uspehe, tako delo v odboru kakor tudi v odeskih in sicer v gradbenem, finančno-gospodarskem, zimskoalpinskem, literarno-znanstvenem, fotoamaterskem, markacijskem in reševalnem. Društvo se sicer bori z velikimi finančnimi težavami, ker so sedaj hudi časi, upa pa, da bo krepko prebrlo do konca leta. Vprašanje organizacije je bilo izvedeno mnogo delikatnega dela, najbolj pa bo izdelava novih društvenih pravil.

Administracija, gospodarstvo in red v kočah so se izboljšali, cene so se znižale, oskrba pa izboljšala.

Društvo je v tem letu zgradilo 10 novih koč in sicer na Planini na kraju, pod Bogatinom, na Krnici pod Razorom, na Ljubniku nad Škofjo Loko, Trillerjev dom v Logarski dolini, na Smrekovcu nad Šoštanjem, Ribniški dom na Pohorju, na Mrzlici, na Lisci, na Sv. Gori v Posavju in zavetišče ob Ljubljanski cesti. Razširili pa so zavetišče ob Ljubljanski cesti. Razširili pa so zavetišče ob Ljubljanski cesti. Razširili pa so zavetišče ob Ljubljanski cesti.

Društvo je tudi kulturno živahno delovalo. Priredilo je več lepih predavanj, dvoje uspešnih planinskih razstav, ki so začele bodeče alpinskega muzeja. Dalje je temeljito preuredilo »Planinski Vestnik«, pripravila pa izdajo redne letne knjige o planinskih zadevah ter ge-

Predsednik »Svete vojske« J. Grad je najprej prisrčno pozdravil vse, ki so prišli, da rešijo čast te prireditve; tako zastopnika Karitativne zveze dr. Levičnika, zastopnika »Svete vojske« v Zagrebu dr. Mikliča, zastopnika Slomškove družbe Faturja, zastopnika Karitativne zveze dr. Gogala in zastopnika politične oblasti. Ko je izrekel svoje obžalovanje, da ne more pozdraviti tudi mladine, ki je up in nada našega naroda, je z apelo na maloštevilne zbrane, naj ne klonijo in naj s svojimi močmi širijo treznost, otvoril zborovanje in dal besedo miss Slackovi.

Govor miss Slackove je bil prepleten z zanimivimi in mestoma kar pretresljivimi zgodbami ter opisom treznostnega gibanja po drugih deželah sveta. Izrazila je svoje posebno zadovoljstvo, da je svetovni treznostni pokret pridobil tudi v naši lepi domovini seki, katere predsednica je postala agilna javna delavka ga. dr. Brejčeva. Miss Slack je govorila deloma v nemškem, deloma v angleškem jeziku. Izvajanja v angleščini je spretno prevajal v slovenščino g. Miklavčič.

Za njo je prijetno presenetil zbrane njen sekundant, zaslužni mednarodni treznostni organizator dr. Robert Herod, ki je pozdravil slovenske protialkoholne bojovnike — v slovenskem jeziku. Seveda je imel te pozdravne besede napisane na lističu, s katerega jih je čital. A kakor so te besede iz njegov ust zvenele nekam tuje in okorno, so vendar užgale in navdušile vse.

Nadaljeval je v nemškem jeziku, v katerem je izrekel svoje iskreno občudovanje nad lepoto naše domovine. Težiče njegovega vsesok stvarnega in aktualnega govora je bila izjava, da je treznostno gibanje internacionalno. Če hočemo, da ne ostane naše stremljenje zgolj na papirju, moramo delati v sporazumu z internacionalnim gibanjem. In kakor da hoče potolažiti prireditelje treznostnega tedna zaradi pitega obiska, je naglašal, da imajo tudi drugod enake težave kot pri nas. Njegova izvajanja o alkoholnem kapitalu so zbudila posebno pozornost.

Sledil je pozdravni nagovor konzist. svetnika Kalana, ki je izvenel v slovo. G. svetnik Kalan, najzaslužnejši in najagilnejši naš bорец za treznost, odhaja zopet v Nemčijo s trpko zavestjo, kako malo odziva je našlo vse njegovo požrtvovalno delo med našim narodom.

Prijavil se je k besedi tudi dr. Miklič, predsednik Saveza treznosti v Zagrebu, ki je izrazil svoje globoko občudovanje nad odhodom generala treznostne vojske J. Kalana iz domovine. V nadaljnjem je kritiziral naš domači tisk, češ, da kaže premalo resne volje podpirati in dajati pobudo borem za treznost v njihovim idealnem stremljenju. Poudarjal je, da je treznostno gibanje strogo nevtraln in da se kot tako ne sme ignorirati. Apefiral je na prisotne somišljenike, naj pridobijo domači tisk za čim širokopoteznejšo propagando.

O »treznosti in današnji duhovni in gospodarski krizi« je govoril prof. Kordin, podpredsednik »Svete vojske«. Njegova izvajanja posegajo tako globoko v kaos naših dni, da so idejno tako bogata, da so poglavje zase. Glavne misli tega obširnega govora prinese »Slovenec« v torkovi redni izdaji.

Na koncu je govoril še tajnik »Svete vojske« F. de Cecco, ki je povedal marsikaj zanimivega s svojega štiriletnega potovanja po deželi, kjer je z besedo in tiskom širil treznostno idejo. Svoja izvajanja je končal z vnesnimi besedami: Trezen rod — bo zdrav rod! Trezen rod — bo močan rod! Trezen rod — bo znati rod in temelj lepe bodočnosti našega naroda!

S ponovno zahvalo in dobrodošlico častnima gostoma je nato predsednik J. Grad zaključil lepo uspešno zborovanje. Njegove poslednje besede so izzevele v prisrčno svoje konzist. svetniku Jan. Kalanu z obljubo, da bodo njegovi mislišljeniki verno nadaljevali mislijo, ki ji je on vdimil življenje.

Popoldne so člani in prijatelji »Svete vojske« priredili izlet na Homec, kjer se je vršila približno enaka treznostna akademija kakor v soboto zvečer v ljubljanskem Rokodelskem domu.

zimi, temveč tudi spomladi in jeseni. V duhu tega stremljenja je Osrednji odbor ukrenil, da so bile letos koče Osrednjega društva odprte in oskrbovane ne le do srede septembra kakor druga leta, temveč do konca oktobra, in sicer vsaj ob sobotah in nedeljah.

Delovanje odbora mora biti usmerjeno predvsem na saniranje finančnega položaja društva, ker stvar društvenega dolga pri Mestni hranilnici ljubljanske je čimdalje bolj akutna. Kljub vsem težavam se nam je posrečilo že letos znižati dolg. Več koč je radi starosti v zelo slabem stanju, tako kočice na Kamniškem in Kokrškem sedlu, Vodničkova kočica itd. Odbor je po nasvetih gradbenega odseda izdelal natančen program za delo, ki bo sčasoma odprtomogo tem potrebam.

Razmerje Osrednjega društva napram podružnicam, katerih ena se je nanovo ustanovila, in sicer v Bohinju, je jako dobro.

Društvena pisarna, v kateri je bil poleg dveh uradnikov nameščen med letom še sluga, je imela polno dela.

Kar se tiče odnosov reciprocitve, imamo tako razmerje razen s tuzemskimi in inozemskimi slovenskimi organizacijami edino z dunajsko »Bergsteiger Vereinigung«. To razmerje se je izkazalo za zelo koristno. Naši člani uživajo članeke ugodnosti v mnogih kočah navedene organizacije v Avstriji, razen tega pa nam je dala ta organizacija še ugodnost, da moremo člani SPD pristopiti tamkaj kot člani za zelo znižano članarino, in sicer izvrši ta pristop za naše člane kar naša pisarna

pri Osrednjem društvu. Naši člani se torej lahko tukaj vpišejo za člane »Bergsteiger Vereinigung«. Ti člani imajo znižane vožnje v Avstriji, tam tudi mnogo drugih ugodnosti, uživajo pa reciprociteto v vseh kočah italijanskega planinskega društva.

Poročilo o delovanju in stanju podružnic je podal nadzorni podružnic dr. Senior. Vseh podružnic je 28 in imajo 3200 članov.

Pri naslednji točki dnevnega reda je bilo sklenjeno, da ostaneta članarina in višina prispevkov podružnic pri starem, to je 2 odoeno 25 dinarjev.

Za poverjenike podružnic v Osrednjem širšem odboru so bili izvoljeni: Podboj (Litija), dr. Hrašovec (Celje), Setinec (Jesenice), dr. Prešeren (Radovljica), Baša (Zidani most), za namestnika pa Ule (Mežica), Majer (Kranj) in Kyas (Slovenjgradec). Za društvenega nadzornika je bil ponovno izvoljen dr. Senior, za namestnika pa Setinec in Pučnik. Za delegate v Zvezo planinskih društev Jugoslavije so bili izvoljeni: dr. Tomineš st., dr. Pretnar, Cesar in dr. Senior, za namestnike pa Pučnik, dr. Prešeren in Lajovic.

Dr. Pretnar je nato še sprožil vprašanje reševalnih prispevkov, o čemer se je razvila obširna debata. Sklenjeno je bilo, da morajo vsa društva urediti to zadevo z etičnega in humanega vidika. Kadar bodo posamezna društva zavzela svoja stališča, bo Osrednji odbor po zaslišanju vseh podružnic rešil to zadevo.

Sledilo so še nekatere druge društvene zadeve, naker je opoldne dr. Pretnar zaključil to lepo uspešno zborovanje.

NEDELJSKI SPORT

Primorje : Ilirija 1:1 (1:0) Gozdni tek smučarskega kluba Ljubljana

Ljubljana, 6. nov.

Dolgo pričakovana tekma med domačima rivaloma je privabila danes okrog 1000 ljudi na primorjansko igrišče. Med gledalci niso bili samo ožji pristaši obeh klubov, ampak tudi drugi prijatelji nogometa. Le žal, da v igro niso mogli biti zadovoljni, ker ni dosegla niti višine povprečnih prvenstvenih tekem domačih klubov. Vreme ni moglo biti idealnejše za nogomet in ker je bil tudi teren prav dober, zato je vsakdo pričakoval lepe igre. Tega pa ni bilo, ker sta igrali moštvi le za točke. Le eno dobro stran je imela današnja tekma, namreč to, da ni bilo one ostre igre, kakor se je prvotno mislilo. V propagandnem oziru pa ni dosegla — kakor rečeno — današnja tekma nikakega pozitivnega uspeha.

Malo po treh se predstavlja moštvi zagrebškemu sodniku g. Lepacu v naslednjih postavah:

Primorje: Starc — Svetic, Hassl — Zemljak, Slamič, Pišek II — Jug I, Vrhovnik, Lute, Jožič, Uršič.

Ilirija: Krvina — Jančič, Unterreiter — Belak, Varčič, Pogačnik — Bertič, Lasič, Svetic, Luce, Pfeifer.

Primorjansko moštvo je tudi topot nastopilo v spremenjeni postavi, ki pa je bila povsem posrečena: zlasti je s Starcem v голу veliko pridobil. Starc je izbornu branil in edino njegova zasluga je, da ni Ilirija odnesla obe točki. Tako sigurnega odbijanja in pa elegantnih plovskih skokov, ki jih je uporabljal v najkritičnejših slučajih in samo radi nujne potrebe, že dolgo nismo videli. Prav dobra je bila tudi ožja obramba, zlasti Svetic, ki je bil najboljši mož svoje enajstoročnice na polju. Hassl nas je presenetil s svojo fair igro, ki mu je prinesla daleko večje uspehe, kakor ona, ki se je je posluževal še pred nedavnim. Kriska vrsta je posebno v prvem polčasu zaigrala dobro. Najboljši mož te trojice je bil Slamič, ki pa je igral preostro. Napadalni kvintet bi bil v tej postavi dober, ako bi bil vigran. Ker pa je igral raztrgano, ni imel uspehov. Pred nasprotni gol ni bil s kakimi posebnimi kombinacijami, temveč s hitrimi prodori. To dobro lastnost pa imajo ti napadalc, da pogosto streljajo na gol. Po dolgem času se je pojavil Uršič, ki je še vedno isti; nova in uporabljiva moč tega kvinteta je tudi Vrhovnik.

Ilirijanska enajstoročnica je igrala bolj povezano, kot njen nasprotnik in je bila na polju boljša od nasprotnika. Vratar je bil prav dober, dasiravno ni imel toliko posla, kakor njegov nasprotni kolega. Ožja obramba ima v Unterreiterju največjo oporo. Razbil je mnogo akcij nasprotnega napada. Kriska vrsta je prav pridno in uspešno pomagala ozadju in napadu. Tudi tu je bil najboljši mož Varčič v centru. Napad je igral povezano ter je s svojimi kombinacijami nešteto krat potisnil nasprotno halflinijo v ozadje. Le pred golom preveč kombinirajo, zlasti notranji trio, tako da sta običajno le krili streljali na gol.

O poteku igre pa to-le:

Ilirija ima prvi udarec. Situacija se hitro menja, zdaj pred tem, zdaj pred onim golom, vendar je Primorje nevarnejše, kadar se približa ilirijanskemu svetišču. Pa tudi Ilirija pošilja ostre in nevarne strele, ki se končajo v rokah primorjanskega golmana ali pa zgorejo svoj cilj. Po Slamičevem faultu nad Belakom, ki ga odnesejo z igrišča, postane igra za par minut nekoliko manj živahna. Primorje zastreli dve zreli poziciji, prvič ker je bil Uršič prepočasen, in drugič, ker si ni znal pomagati iz gneče pred ilir. golom. Belak se zopet vrne, nakar sledi v 20. minuti kornej proti Primorju, ki je ostal neizbrablen. Takoj nato prosti strel proti Primorju, ki ga Ilirija tudi ni izrabila. Istotako ni izrabila korneja v 26. minuti. V 37. minuti kornej proti Iliriji, ki ga spremeni Vrhovnik v gol ter postavi 1:0 za Primorje. Nato vehementno napada Primorje, ki je v premoči do konca prvega polčasa. Še par manjših faultov na obeh straneh in prvi polčas je končal v prid Primorja.

V drugem polčasu pa je Primorje nekoliko popustilo ter je bilo zlasti pri krilih videti nekako izčrpanost. Ker tudi napad ni imel v ozadju prave opore, je igral še bolj raztrgano. Ilirija je takoj v začetku v premoči ter ima osobito v prvih minutah mnogo več od igre, kakor njen nasprotnik. A tudi Primorju uspe prodreti pred ilirijanski gol, toda Uršič zastreli nad vse zrelo pozicijo. V 9. minuti diktirani kornej proti Primorju spremeni Ilirija v gol ter postavi s tem neodločen rezultat, ki se do konca ne spremeni. Takoj nato prosti strel proti Iliriji, ki ga Primorje ni izrabilo. Primorje je ustvarilo še par kočljivih situacij pred ilirijanskim golom, nakar je prevzela v drugi polovici tega polčasa Ilirija vodstvo ter je bila do konca v stalni premoči. Toda rezultata ni spremenila ter ji tudi korneji v 25. in 26. minuti niso prinesli nikakega uspeha. Starc se parkrat lepo ubrani, nakar sodnik odžvižga tekmo.

Sodnik g. Lepac iz Zagreb je napravil več pogršk v presoji rok in foullov. Sicer te pogrške najbrže ne bi vplivale na rezultat, vendar imamo v Dravski banovini sodnike, pri katerih takih pogršk običajno ne vidimo.

ILIRIJA rez. : PRIMORJE rez. 4:1 (2:1)

V predtekmi sta se spoprijeli rezervi obeh vodilnih klubov. Zmagala je zaslužen Ilirija, ki je bila v stalni premoči. Sodil je g. Lukežič.

Ljubljana, 6. nov.

Danes je priredil SK Ljubljana gozdni tek v tivoljskem ter šišenskem gozdu, katerega se je udeležilo 40 tekmovalcev-smučarjev obeh kategorij. V juniorski skupini je tekmovalo 28 mladih, zdravih fantov, med katerimi je bilo 5 tekmovalcev drugih klubov, seniorjev pa je bilo 12, med temi en gost. SK Ljubljana je torej postavil 34 tekačev, od Ilirije, Primorja in Grafike pa jih je tekmovalo 6 in sicer izven konkurence. Proga je bila zelo težka, ker je bila izbrana tako, da so morali tekači večinoma teči gor ali pa dol. Juniorji so morali preteči 4, seniorji pa 8 km. Vreme je bilo za to prireditve kar nalašč, le gledalcev ni bilo toliko, kakor bi jih zaslužili ti požrtvovalni fantje, čemur bo pa vzrok premajhna reklama. Razveseljivo je tudi dejstvo, da so vsi tekači prišli sveži na cilj, kar je predvsem pripisovati strokovnemu in smotrenemu gimnastičnemu treningu, ki ga imajo ti tekmovalci za seboj.

Organizacija je bila brezhibna in vse je šlo v najlepšem redu, za kar zaslužijo agilni vodilci SK Ljubljana vso pohvalo. Zlasti bi bilo omeniti, da je bila proga nadve posrečeno izbrana in da za tovrstne prireditve ne dobimo kmalu tako idealnega terena, kakor je oni med Šiško in Tivoljem. Kljub težkemu terenu so bili doseženi prav lepi rezultati. Kako dobro so vsi že sedaj pripravljeno za delo v belem terenu, nam dokazuje dejstvo, ker so v prav majhnih intervalih prihajali na cilj, navadno pa jih je prišlo po več skupaj tik eden za drugim. V vsaki skupini navajamo le šest najboljših rezultatov:

Juniorji:

1. Starman (SK Ljubljana) 21 minut 57 sekund.
2. Mihalek (SK Ljubljana) 22 minut 25 sekund.
3. Zuccato (SK Ilirija) 22 minut 29 sekund.
4. Kerzan (SK Ilirija) 22 minut 30 sekund.
5. Legović (SK Ljubljana) 22 minut 45 sekund.
6. Hribernik (SK Ljubljana) 22 minut 52 sek.

Ker so gostje tekmovali izven konkurence, je torej zasedel Legović 3. mesto, Hribernik pa četrto, itd.

Seniorji:

1. Dečman (SK Ljubljana) 40 minut 09 sek.
2. Bervar (SK Ljubljana) 40 minut 17 sekund.
3. Šramel (SK Ljubljana) 41 minut 07 sekund.
4. Šešelj (SK Ljubljana) 41 minut 08 sekund.
5. Senčar (SK Ljubljana) 42 minut 30 sekund.
6. Tavčar (SK Ljubljana) 42 minut 31 sekund.

Maribor v jeseni

Maribor, 6. novembra. Mariborske jesenske prireditve so se izkazale kot posrečena zamisel. Malokdaj smo videli v mestu toliko živahnosti, kakor je vladala večraj in danes. V soboto je bil dan učiteljskega in stanovskega zborovanja, otvoritve Učiteljskega doma in večernim koncertom pevskega zbora JUU, ki je dosegel vsestranski uspeh. Obisk koncerta je bil izreden. Pevski zbor JUU je bil doležen viharjih ovacij, prav tako tudi mali violinski virtuos Viher.

Veliko pozornost tujcev in Mariborčanov so vzbudile gospodarske razstave v Unionski verandi in dvorani. Maribor in njegovo zaledje je na teh razstavah pokazalo darove, ki so dvignili sloves našega mesta in Slovenskih gorah širok cele države, namreč sadje in vino, poleg tega pa še čisto-kovno štajersko perutnino. Obisk razstave je bil izredno velik. Poučena je bila zlasti za sadjarje, ker je pokazala razvoj in velik napredek naše sadne trgovine, kateri gre prvinstvena zasluga, da uživa sedaj naše štajerske sadje v inozemstvu tak sloves.

Poleg perutnarjev so zborovali danes tudi pogodbeni poštarji iz Dravske banovine. Bil je to prvi večji sestanek poštarjev, ki so tudi prišli do prepriljanja, da je potrebna organizacija in tesnejši stiki med posamezniki, ker je polno vprašanj in interesov, ki zahtevajo skupnega razglabljanja in tudi skupnega nastopa. Za zborovanje je bilo mnogo zanimanja in prihleti so na sestanek pogodbeni poštarji iz vse banovine. Zborovanje se je vršilo dopoldne ob 4 v prostorih hotela »Orel«. Razpravljala so se važna strokovna vprašanja.

Visek vsega pa je bila danes slovesna proslava 70 letnice prvega slovenskega koncerta v Mariboru. Znamenit dogodek je bil proslavljen zopet s koncertom, na katerem so združili mariborski pevski zbori podali točno isti program, kot so ga pred 70 leti poslušali naši predniki. Prireditelj je združila vse sloje. Bila je prava manifestacija slovenstva ter viden izraz naše narodne sile.

Zadonel je tudi mrtvaški zvon. V Krekovi 16 je umrl v lepi starosti 73 let upokojeni uslužbenec drž. železnice Rudolf Florijan. Blagi rajniki je bil doma iz Radivoja pri Krapini. Bil je vester in vzoren v svoji službi. Pokopali ga bodo v mesečni mrtvašnici na Pobrežju. Slava njegovemu spominu, žalujočim naše iskreno sožalje!

Društvo »Soča« na Jesenicah priredi 11. t. m. ob 8 zvečer v telovadnici osnovne šole na Jesenicah predavanje o Primorju s skiptičnimi slikami ob priliki 12. obletnice Rapalla. Predava akademik Figar iz Ljubljane. Člani in prijatelji iskreno vabljeni!

+ RADO MURNIK



Po prvih humoreskah in novelah je objavil v „Ljubljanskem Zvonu“ l. 1895 humoristični roman „Grog in drugi“, ki je vzbudil pozornost vse slovenske javnosti. Odlomki iz „Groga“ so našli celo pot v šolske čitanke.

L. 1902 je izdal svojo najboljšo humoristično knjigo, zbirko črtic „Navihanci“, ki ji je sledila druga zbirka „Mladi junaki“ (1909) in „Lovske bajke in povesti“ (1914). V Knezovi knjižnici je izdal svojo veselo novelo „Matjev Matija“. Še vedno pa igrajo njegove burke, kakor „Napoleonov samovar“ in „Bucek v strahu“, Resnega, skoraj melanholičnega značaja pa so njegova dela, v katerih je pokazal drugo stran svojega bistva, t. j. zbirka otočnih črtic „Znanci“ in pa veliki historični roman „Hči grofa Blagaja“, ki je izhajal od 1911 do 1913 v „Ljubljanskem Zvonu“, ni bil pa objavljen v posebni knjigi. Še med vojno in tudi po vojni je napisal v razne liste nekaj veselih podlistkov, bolezni pa mu je zadnja leta iztrgala iz rok pero, da se ni mogel udeleževati več ne časniškarsko, ne književno, dasi je ohranila svežega duha prav do zadnjega. Njegove zapuščeniosti in stiske se je l. 1930, septembra meseca, usmislila mestna občina, ki mu je dala še kar dobro preskrbo v mestnem zavetišču, kjer je imel vsaj mir in je bil rešen skrbi za kruh. Med onimi, ki so se ga na stara leta spominjali in mu vsaj nekoliko izkazali hvaležnost, so bili ameriški Slovenci, ki so mu poslali včasih nekoliko daril. Drugače pa je naša nevhvalna javnost skoraj pozabila nani. V zadnjem času se mu je bolezen znatno poslabšala, da mu ni bilo mogoče sprejemati obiskov, razen matere in pa hišnega zdravnika dr. Rusa. Požrtvovalno pa sta mu stregla ena sestra in zavetišča in neki oskrbovavec. Dasi se sam ni mogel več niti ganiti, vendar je še zadnji dni prav z veseljem rad bral knjige in časopise.

V soboto je bila še mati pri njem in sicer do pol šestih zvečer. Materi je dejal: „O, ne bom še tako kmalu. Treba bo še trpeti!“ Ob sedmih je izgovoril govor, bil pa je ves čas pri zavesti, do 3 zjutraj, ko je v miru umrl. Nekaj dni pred smrtjo mu je „Ljubljanski“ p. Angelik, ki ga je pokojnik izrecno zahteval, podelil sv. zakramente.

Poleg iskrenega humorja in nešteto domislekov, včasih prav sarkastičnih, je Murnika odlikovalo zlasti bogastvo in elastičnost njegovega jezika. Murnik je uvedel v slovensko književnost narečja, ki jih je uporabil prvi v humorističnem smislu — saj se je poslužil celo zgodovinskih slovenskih dialektov, n. pr. Trubarjeve slovensčine, ki jo je uporabil za paradijo.

Murnikov spomin bo ostal me dnami svetel in njegovo ime v slovenski kulturni zgodovini ne bo nikoli pozabljeno. Kakor smo znali njegov pomen za slovensko književnost in njegova dela ceniti sodobniki, prav tako jih bodo znali ceniti tudi za namci. Murnikovemu spominu slava! C. K.

Pogreb pok. Rada Murnika bo v torek ob 4 popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Kristofu.

Trst ob desetletnici fašizma

Beda na vseh koncih in krajih - Tržačani nimajo več besede nikjer

Reka, novembra. Fašistična stranka in vlada prireja že mesec dni velike spominske slovesnosti, ker je 28. oktobra poteklo 10 let, odkar so fašisti oživili državni absolutizem pod vodstvom Benetkinega Mussolinija. Časopisje prinaša dan za dnem članke pod skupnim naslovom »Rinassazione del fascismo« (Kaj je fašizem ustvaril v Italiji). Za Slovence je bil fašizem prava siba božja, od turskih časov sem najhujše, kar je doletelo mali proletarski narod v stoletjih. Nič na boljšem ni mesto Trst, ki je en tečaj našega gospodarstva ter naša narodna in socialna rak-rana.

Mnenje tržaškega ljudstva o položaju Trsta pod jarmom italijanskega fašizma je na Slovenskem splošno znano. Ni treba o tem obširnega pojasnila. Zadoštuje, če vnovič ugotovimo, da fašizem pa tudi država kot taka z vsem, kar je na nji, ne uživa nobenega priznanja, nobene vdanosti pri Tržačanih, nasprotno pa zaničevanje in sovraštvo. Vzroki so gospodarski in socialni, tudi kulturni, pri slovenskem delu prebivalstva pa še narodni. Ob desetletnici fašizma je primerno pogledati, kako daleč je že Trst nazadoval do teh jubilejnih dni.

Trst izumira.

Demografsko je Trst od povojnih časov sem ostal poprečno na isti višini. Napredka v številu prebivalstva nobenega. Prebivalstvo se ceni zdaj na 245.000, kar je celo nižje od leta 1921, ko se je čenilo na 250.000. Rojstvenost je padla tako zelo, da število mrtvih presegajo rojene. V letošnjem prvem polletju je bilo mrtvih 2070, rojenih pa le 1778. Poprečna umrljivost je znašala v isti dobi v Italiji 15,18 na tisoč, v Trstu pa 16,86. Poprečna rojstvenost je bila v državi 24,16, v Trstu samo 14,48 (v Genovi 16,46, v Milanu 15,96). Porok je bilo poprečno v državi 6,06 na tisoč ljudi, v Trstu le 5,70. Velika umrljivost v Trstu gre deloma na račun

Številnih samoumorov,

katero je treba ceniti na 300 letov; uradna statistika je v ti točki falzificirana. Samoumori so seveda posledice predvsem gospodarske bede in pravstvenih zablod. V rešenem polletju se je prebivalstvo pomnožilo v Milanu za 9676, v Genovi za 5256, v Benetkah za 2163, le v Trstu je padlo. Velemešta seveda naraščajo največ po dosebi, tudi Trst je nekoli tako zrastle, a zdaj je gospodarski položaj obupen, da niti regnikoli pri vsi svoji edinstveni in skromnosti ne najde možnosti za službo v mestu, ki jim je bilo pred 20 leti eldorado, mala Amerika. Ta moment je tem važnejši, ker je gotovo interes lažje nasilne politike, dovažati kar moč veliko pravih Lahov v slovensko obmejno mesto.

Še hujše je gospodarsko propadanje.

Bolj kot demografsko se je poitalijančil Trst ekonomsko. Milijardno tržaško bogastvo se je že z vojno, vojnimi posojili, zamenjavo denarja izredno močno skrčilo. Kar ga je ostalo, danes ni več tako tržaško kot prej. Pod Avstrijo so bili Tržačani res imetniki in upravitelji svojih milijonov. Sedaj so obubožali, tako da je ponekod ostala le firma stara, ponekod pa še to ne. Tako so Brunnerjeva podjetja prišla v laške roke, tako obe veliki oljarji, tako Trgovinska banka, tako ves Kozuličev koncern (Austroamerikana, Lojd, Ladjedelnice pri Sv. Marku, v Trzinu in pri Sv. Roku et.), tako tudi največje finančno podjetje »Assicurazioni Generali«. Povsod imajo zdaj odločilno besedo regnikoli, to je prebivalci iz stare Italije. Simbol tega veleogospodarskega zaslužanja je

to, da je tramvajsko podjetje predvidelo zmanjšanje dohodkov za milijon lir in je tekom leta uklonilo dve liniji. Če mešan nima beličev za tramvaj, je resnično siromak. Mnogo tramvajskih uslužbencev je bilo upokojenih oz. odslovljenih. Tudi občinska uprava je od fašizma sem reducirala svoje osebe od preko 4000 na 2444. Občinski proračun se je znižal v dobi fašizma od ca. 80 na ca. 60 milijonov. Leta 1930 je občina inkasirala 64 milijonov dohodkov, l. 1931 samo 61 milijonov, l. 1932 bo dosti manj ko 60 milijonov.

Število trgovin je l. 1931 padlo za 27 enot. V Trgovsko zvezo (Federazione del Commercio) se je l. 1930 vpisalo 726, izbrisalo 758. l. 1931 vpisalo 425, izbrisalo 801 oseba. V nadrobni trgovini so v l. 1931 napram letu 1927 padli inkasi: pri jestvinnarjih za 38 odstotkov, pri drogerijah 30, kavarnah in barih 25, restavracijah in gostilnah 44, trgovinah oblek 33, trg. hišnih potrebščin 40, trg. papirja 33 odstotkov.

Idrija - bodoči Verdun?

Primorski izgnance pripoveduje:

V sredini leta 1930. je bil poslan v Idrijo g. Plini Muto. Njegova vloga je po splošnem mnenju obstajala v tem, da po svoji previdnosti ne glede na politična in policijska oblastva uredi spore med priseljenimi Italijani, ki so nastali pri skledi, ki jo nudi rudnik. Novi politični inšpektor za rudnik naj bi pomiril iz sebičnosti izvirajočo bojovnost posameznih »domoljubov« in naj bi upostavljal zopet mir, ki je med rojaki v »stujci« naseljenih obmejnih krajinah, naseljenih s »stujci«, neobhodno potreben.

Gospod pa se je gorkemu in mehkeemu gnezdu tako privadil, da si je izposloval za preteku polletnega bivanja v njem dovoljenje za nadaljevanje svojega koristnega delovanja.

Ko je pomiril pohlep svojih bratov in napravil med njimi red in mir, je posegel v delo raznarodovanja, z odločnimi gestami je udušil vsake misel na odpor. Za uvod je poslal okrog sto rudarjev na cesto, drugi pa so postali voljni in ubogljivi tako, da dela z njimi, kar hoče, niti senice odpora ni več.

Obmejne občine Črni vrh, Idrija in Cerkljo imajo vse tri komisarje, ki so uradniki v Idriji. Vsi trije imajo bolj policijsko kot pa upravno stran pred očmi. Nalogo imajo iztebiti vse sumljive osebe, jim onemogočiti bivanje in tako doseči mir in sigurnost, ki sta potrebna za vojaške priprave na meji.

Zdi se vse tako, da je po mnenju višjih vojaških oblastev g. Muto že toliko pripravil teren, da so lahko prišli utrjevati ta del meje z vsem razmahom. Najprvo vojašnica, to predstavlja obširen kompleks poslopj, katera so že do malega vsa dovršena. Do vojašnice bodo vodile tri ceste, ena je že skoraj izvršena, in sicer tista, ki pelje iz mesta, drugi dva pa bodo napravili pod Kobalovo planino mimo vojašnice na ceslo, ki gre od Sv. Lucije skozi Idrijo po dolini Idrije. Po zadnji cesti bodo vozili, kar bodo hoteli, ne da bi mesto za to kaj vedelo.

Klavirno so napravili v takem kraju, da vsi gnojčki odpadki in blatna voda teko skozi mesto.

Cerkev bi radi vpregli v svoj voz

V Ajdovščino je nedavno prispel duhovnik, pristen Italijan iz stare Italije, ki bo formalno opravljal službo kurata mladinske organizacije »Balilla«. Toda njegova resnična naloga je druga. Poučeval bo verouk v šoli in v domovih »Balille«. V slovenskih krajih učijo duhovniki otroke verouk v cerkvi, torej ne več v šoli.

Država je namreč zahtevala, da bi slovenski duhovniki poučevali verouk v italijanskem jeziku. Rajši kakor da bi vero postavili v službo raznarodovanja, so slovenski duhovniki zapustili šolo in se zatekli v cerkev, kjer z velikim trudom poučujejo slovenske otroke krščanski nauk v slovenskem jeziku. Upravitelj goriške nadškofije mons. Sirotti bi rad na vsak način spravil duhovnike nazaj v šolo. Ker se temu

Resnično uboštvo se zateka slednjiš k Mestni dobrodelnosti (Congregazione di carità), ki upravlja mestno ubožnico ter podpira siromake tudi izven zavoda. Leta 1930 se je tja zateklo za podporo 15.552 oseb, leta 1931 pa 22.867 oseb. Kdor še ni tako daleč, se zateka v Zastavljalnico (Monte di Pietà). Tam so prevzeli v zadnjih dveh letih po 300.000 predmetov v zastavo, za katere so posodili po 19 milijonov.

Tudi naše ljudstvo trpi.

Navedli smo za en članek pač dovolj snovi, da si čitatelj lahko ustvari približno verno sliko o položaju Trsta in Tržačanov, v katerega so prišli, odkar jih je Italija anektirala. Če je fašizem kaj dobrega storil, je a fortiori podan dokaz, da je Trst v nenaravnem položaju, v katerem mu od Italije pri vsi dobri volji ne more priti zadostna pomoč. Slovenci gledamo na vse to z mešanimi čustvi: vemo, da bridko trpi naše ljudstvo, da bo pa enkrat tudi to zlo samo sebe ujedlo.

Napravljena je čisto v modernem naštiru in se lahko kolje v njej stotine glav živine dnevno. Poleg tega je zraven nje velik in naravno ograjen travnik, kamor bi se lahko, v slučaju potrebe, nagale velike črede, da bi tam čakale pobitja. Samo za mestne potrebe je zadostovala stara klavnica, ki je bila v primerem kraju, le popraviti bi jo bilo treba nekoliko.

V Idriji zidajo tudi franciskanski samostan. Nobeden pameten človek, ki pozna razmere, ki vladajo v dušebrižniškem oziru, ne bo rekel, da je samostan za Idrijo potreben. Če taka duhovščina, kot jo je vedno imela Idrija, ni mogla ohraniti ljudstva vedno na pravi poti, potem ga tudi italijanski redovniki ne bodo. Toda italijanska domovina rabi za svoje vojske — bolnišnice in vse kaže, da izvira denar za »samostane« iz vojnega proračuna. V slučaju vojne bi Idrija igrala važno vlogo. Njen rudnik predstavlja s svojimi pripravami, vhodi, s suhim in zelo obširnimi na desetine kilometrov dolgi rovi, izborno skrivališče tisočim vojakov. Lahko se zavarujejo proti plinam in so sploh varni proti sovražnikom.

Po hribih v okolici se gibljejo premnogi tuji ljudje. Prišli so iz daljnih krajev, srednje in zgornje Italije, zaposleni so pri skrivnostnih delih in molče, ker jim je prepovedano razgovarjati se z domačini in so povečini zaprseženi. Taka skrivnostna dela se vrše v Jeličnem vrhu okrog Zagodovega vrha in po vsem pobojnu nad »Zalor«, najbrže gre za zavarovalna dela ceste Idrija—Logatec. Na koševniško stran prav tako delajo. Na mostu čez »Zalor« stoji straža in vsakega pasanta identifikira in preišče. Najbrž gre za zavarovanje Ključev, t. j. serpentin, ki jih tvori cesta skozi Koševnik na Črni vrh. Gre pa tudi za cesto, ki pelje po Strugu proti Beli in potem dalje proti izviru Idrije na Tribuš. Ta cesta je sicer last gozdnega erarja, toda vse znači, da jo bo rabilo tudi vojaštvo.

Na Črnovrški gori rijejo rove, ki jih bodo rabili za kaverne ali pa za velike mine, ki naj v slučaju nevarnosti odrežejo vrh, in posujejo cesto proti Črnemu vrhu.

slovenska duhovščina dosledna prvotnemu sklepu upira, so zdaj oblastva našla drugo pot, kakor nam kaže primer v Ajdovščini.

Tudi na Južno Tirolsko so skušali fašisti spraviti okoli 30 italijanskih katehetov, ki naj bi izpodrinili nemške. Ako so informacije nekaterih listov točne, sta briksenski in tridentski škof posredovala pri Vatikanu proti temu ukrepu in sv. oče se je zavezel za pravice južno-tirolskih Nemcev v cerkvi in šoli.

Prepričani smo, da se bo Vatikan prav tako zanimal tudi za naše uboge otroke, ki jih hočejo fašisti ugrabiti slovenskim staršem pod pretezo, da jih bo njihov katehet učil krščanskega nauka.

Za povzdigo družine

Nekega Malalana z Opčin pri Trstu so svoječasnno obsodilo izjemno sodišče v Rimu na dolgoletno ječo radi komunizma. Po dolgem času je zdaj prišla ubogi obupani družini terjatev za nad 5000 lir stroškov, ki jih je imelo izjemno sodišče, ko je vzelo otrokom očeta. Zdej hočejo nesrečno družino pognati po sveto. To je prav starorimsko človekoljubje.

Radi bega v Jugoslavijo je bil obsojen pred goriškim sodiščem 22 letni Vencina Filip iz Trebuše, na 5 leta ječe in 3000 lir denarne kazni. V Jugoslavijo je odšel, da bi si našel delo.

Uboj. Na cesti proti Kanomlji je 22 letni Gnezda Stefan s kolom pobil do smrti 66 letnega Velikonja Antona, zidarja iz Krnice, ki je delal pri nekem zidarskem podjetju v Idriji. Ko je Gnezda izvršil svoje strašno dejanje, je eno noč taval okoli, drugi dan pa se je sam zgasil pri orožnikih. Izgovarjal se je, češ, da je ubil Velikonjo v silobranu. Orožniki pa mu ne verjamejo.

Usmilit se! V našem uredništvu se je zglašil družinski oče, ki je priromal peš iz Trsta v Ljubljano, da bi tu našel zaposlenje. Dobre roke so ga tu oblekle in obule, zdaj pa nima denarja, da bi prehranil svojo družino, ki je nastanjena v šišenski baraki. Njegov oče je iz Kranja, sam pa je prištoljen v zagrebško občino. Rad bi se odpeljal v Zagreb, da bi tam iskal pomoči, toda denarja za vožnjo nima. Tudi borza dela mu ni mogla preskrbeti proste vožnje. Zato prosí usmiljena srca, naj bi mu pomagala in zbrala denar za vožnjo v Zagreb. Darove pošljite na uredništvo »Ponedeljskega Slovenca«.

Amnestija

V svojem milanskem govoru je Mussolini napovedal amnestijo, ki bo izdana, ko se fašistične slovesnosti ob priliki 10 letnice fašizma zaključijo. Po povratku Mussolinija v Rim se je v soboto sestal ministrski svet in odobril ukaz o amnestiji. Ukaz je bil odposlan v podpis kralju, ki se nahaja v San Rossore. Podrobnosti o njegovi vsebini še niso znane, pač pa poročajo italijanski listi, da velja amnestija tudi za protifašiste. Deležni pa je ne bodo odsotni protifašisti. Listi pripominjajo, da je to najširša amnestija, odkar obstoji italijansko kraljestvo. Seveda je treba vzeti to vest na znanje zelo previdno.

Konfinacije v Brdih

Iz Brd poročajo o novih konfinacijah, in sicer so bili konfinirani v Biljani: Sirk Franc, Korenjak Karel, Simič Alojz vsak na 5 let, Musić Alojz na 2 leti. Obdolženi so, da so lanskoli leto ob priliki obletnice usmrtitve bazovskih žrtev razobesili slovensko zastavo. Že takrat so bili aretirani, a jih je policija po 4 mesecih izpustila. Nedavno so bili zopet aretirani in konfinirani.

Konfinacije tudi v Istri. V zvezi z zadnjimi kmetskimi pohodi proti davkom so bili aretirani in zdaj konfinirani: Primož Alojz, Ivančič Metod in še neki tretji aretiranec, katerega ime še ni znano.

Ali ste že poravnali naročnino?

✠ ARIA KOČEVAR-KONDENHEIM roj. WIESTHALER naznanja s tužnim srcem vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da je njena preljubljena teta, ozir. stara teta, gospa

Adele Zöhrer roj. Kraschovitz

vdova ravnateljice Filharmoničnega društva

dne 5. novembra v 85. letu starosti, previdena s svetotajstvi, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb blage pokojnice bo v ponedeljek 7. nov. ob 4 pop. iz hiše žalosti, Erjavčeva cesta 4, na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v torek 3. nov. ob 8 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1932.

✠ Globoko užaloščeni naznanjamo pretužno vest, da je naš nad vse ljubljeni svak in božiček, gospod

AVGUST FLANDER

bivši mizar

dne 6. nov. po dolgi, mukopolni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajočce, mirno umrl.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek 8. novembra ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Vidovdanska cesta 9 (Zaveščišče sv. Jožefa) na pokopališču k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 6. novembra 1932.

2ALUJOČI OSTALI

Kako se pripravljamo na smučanje

Pretekli teden smo čitali v »Slovenec« o smučarski gimnastiki, o njeni potrebi ter o krepih in ravnotežnih vajah, s katerimi pripravimo svoje telo za to lepo, a vendar težko panogo zimskega sporta. O potrebi specialne gimnastike za smučarje-zčetnike, zlasti za tiste, ki niso aktivni sportniki, bi bilo odveč govoriti. Moj namen je podati nekaj določenih vaj, ki naj jih vadimo in s katerimi bomo skušali po najkrajši poti pridreti v smučarske tajnosti. Večina navedenih vaj moremo izvajati doma, nekaj je pa takih, ki so zamo v telovadnici izvedljive, ker so navezane na večji prostor ali pa jih izvajamo na orodju, oziroma z orodjem.

Splošno prevladuje mnenje, da se moremo priučiti smučarske umetnosti samo v tečajih na snegu. Res je, da brez tega nič ni, vendar moramo svoje telo temeljito pripraviti, preden se podamo s smučmi v snežno naravo. Baš zato je potrebno, da pogledamo stvari še globlje in da podamo najpotrebnejše vaje tako, kakor naj jih posebno smučarji-zčetniki vadijo, da bodo kos zaprekam, ki se jim stavijo na terenu. S tem bomo zelo ustregli tudi onim smučarskim učiteljem, ki vodijo tečaje na snegu; imeli bodo namreč precej lažje stališče pri vežbanju svojih učencev. Ti bi nam vedeli dosti povedati, koliko težav imajo s tečajniki, ki se za tečaj niso drugače pripravili kakor, da so kupili »dilece« ter se podali v Kranjsko goro. Taki tečajniki — osebito pa naš nežni spol — prvo leto in dostikrat še celo drugo leto nima nič od smučanja, nasprotno prava muka je zanje ta sport; marsikatera vztraja pač zato, ker je ta lep sport slučajno tudi moderen. Priporočal bi, da vsakdo vsaj dvakrat na teden predela ves navedeni program v telovadnici ali kakem drugem primernem prostoru! Tiste vaje, ki jih moremo doma izvajati, pa naj vadimo

vsako jutro ali večer vsaj 10 minut (pri odprtem oknu!) in sicer brez odmora. Paziti moramo na pravilno dihanje. Pri tem se držimo načela: Pri vajah, kjer se prsni koš razširi, vdihavamo, pri vajah, kjer se prsni koš zoži, pa izdihavamo.

Pri smučarskih pripravah razlikujemo dve vrsti vaj in sicer:

1. Vaje na suhem to so vaje brez orodja in vaje z orodjem oziroma na orodju.

2. Vaje v terenu (na snegu) s smučmi.

Govorili bomo samo o vajah na suhem, ker so nam te najbolj tuje. Ob tej priliki bi pripomnil, da je splošna gimnastika potrebna prav vsakomur: smučarji-zčetniki pa jo skoraj ne more pogrešati. Specialna smučarska gimnastika pa obdelava one kretnje, kakor jih izvaja smučar na smučeh. Obdelali bomo le najvažnejše vaje in vsakdo naj jih skuša vsaj dvakrat na teden v celoti predelati.

A. Splošna gimnastika:

Vaje brez orodja:

1. vaja: Teči okrog po telovadnici 3—5 minut. Pri tem pazi, da tečeš lepo — naravno. Napravi se velikega, korak naj bo dolg. Z rokama mahaj nalahno, pesti stiskaj krčevito.

2. vaja: Vadi ležno oporo za rokama — telo je stegnjeno kakor deska, roki napeti — idi počasi dol, roki pri tem skrči, da prideš s trupom skoraj do tal, nato pa zopet počasi nazaj v stegnjeno oporo. Vajo ponovi 10-krat.

3. vaja: Iz temeljne stoje (t. j. stoja v kateri sta vzporedni stopali za širino dvojnih dlani oddaljeni druga od druge) poskakuj visoko v zrak. Na vsak tretji poskok napraviš v najvišji točki naslednje: nogi obdržiš skupaj — nogi močno raznožiš — desno nogo prednožiš, levo zanožiš — levo prednožiš, desno zanožiš in zopet začneš od začetka. Vajo ponovi 25 krat.

4. vaja: Napravi razkoračno stojo, desno nogo vzroči — izvedi poklon, da prideš s prsti desne roke do prstov leve noge, upogneš se pa pred vsem v kolku, da ostane desnica s trupom kar najbolj v eni črti. Nato se zopet vzravnaš in nadaljuješ gib v poklon, da se dotakneš s prsti desne roke tal za desno peto. Pri zaklonu pomakneš kolk in stegno naprej, kolena upogneš. Pri izvedbi moramo paziti, da enakomerno

nihamo nazaj in naprej. Isto ponovimo z levo roko. Vsako vajo izvedemo po 10 krat.

5. vaja: Desno roko v bok, levo pa vzročno složi nad glavo. Izvedi močan odklon v desno, pri čemer naj leva roka na pol mrtva. Isto vajo ponovi obratno. Vsako vajo izvedi po desetkrat.

6. vaja: Razkoračna stoja — vzročenje: Vadi predklon kar najnižje. Pri tem moramo paziti, da sta roki ves čas v vzročenju. Nato se zopet povrne v prvotni položaj. Vajo ponovimo 10 krat v kar najhitrejšem tempu.

7. vaja: Razkoračna stoja — predroči not. roki v pesti: suni z rokama vodoravno in precej močno v odročanje in istočasno se vzpni na prste nog, nato se povrni v začetni položaj. Vajo ponovi 10 krat.

B. Specialna smučarska gimnastika:

1. vaja: Temeljna stoja (nogi vzporedni in oddaljeni druga od druge za širino dveh dlani) — vadi nizek počep, pri čemer ne smeš dvigniti pete od tal. Nato se povrni zopet v temeljno stojo. Roki visita mrtvi ob kolenuh. Vajo ponovi 15 krat.

2. vaja: Temeljna stoja — desna noga nekoliko naprej pomaknjena (nogi vzporedni in oddaljeni druga od druge za širino dveh dlani). Vadi visok počep. Isto vajo ponovi, samo, da imaš levo nogo spredaj. Vsako vajo ponovi 20 krat.

3. vaja: Iz temeljne stoje podrsaj nogi močno narazen, prsti nog obrnjeni na not (plug). Pri tem imaš kolena upognjena. Prenesi težo telesa na desno nogo ter se nagni na desno nogo, levo nogo pa prinesi h desni. Nato ponovi vajo s to razliko, da preneseš težo telesa na levo nogo in da desno nogo prinesi k levi. Vajo izvedi 20 krat.

4. vaja: Izvedi velik izpad z desno nogo naprej (položaj za telemark, nogi vzporedni!), leva noga na prstih in bohrčena — nato s poskokom zamenjaj nogi, da pride leva naprej. Vajo ponovi 20 krat.

5. vaja: Iz temeljne stoje skoči do 2 m naprej ter izvedi obnem v zraku polobrat (za 90 stopinj) na levo. Isto vajo ponovi z obratom na desno. Vsako vajo ponovi 8 krat.

6. vaja: Dvigni desno nogo v prednoženje ter pojdi v nizek počep (samo na levi nogi!) — v počepu prestopi z leve na desno nogo in se povrni v prvotni položaj. Nato dvigni levo nogo v prednoženje ter pojdi na desni nogi v počep,

prestopi na levo ter se povrni v prvotni položaj. Tako ponovi vajo 8 krat.

7. vaja: Iz ležne opore za rokama (roki skrceni) skočimo do počepa med roki, ki jih med tem stegnemo — nato zopet odsunemo nazaj v ležno oporo za rokama, pri čemer roki zopet skrcimo. Vajo ponovimo 15 krat.

C. Vaje na orodju:

1. vaja: Plezanje po dveh vrhov samo s pomočjo rok.

2. vaja: Iz poševne ležne opore na dveh vrhov se odričamo menjače z desno nato z levo roko.

3. vaja: Hoja po gredi (vaja za ravnotežje), najprej na nizki, nato pa visoki in končno na poševni gredi.

4. vaja: Na doskočnem drogu se dvigamo gor, vselej do višine brade.

5. vaja: Na koncu nizke bradlje s čelom na ven. Z oprijemom na lestvini se odrinemo v stegnjeno oporo s skrcenima nogama ter se skočimo visoko in daleč naprej (terenski skok). Isto vajo izvajamo s polobratom (za 90 stopinj) na desno in nato na levo (prečni skok).

6. vaja: V primerni razdalji se postavijo konji (brez ročajev) in koze na vzdolž, nato pa tečemo čim hitreje po njih, razdalje med posameznimi orodji pa enonožno preskakujemo.

7. vaja: Široko gredo ali močno gladko desko postavimo poševno, da trdno stoji, nato gremo na najvišjo točko, si damo pod noge kos splozkega blaga, izvedemo na njem nizek ali visok počep ter se popeljemo dol (smuk!). Roki imamo pri tem tih ob strani kolena, kakor bi imeli v rokah smučarske palice — nogi vzporednih vaj na orodju izvedemo 3 do 6 krat redni in ne preširoko narazen.

Vsako izmed navedenih vaj na orodju izvedemo 3—6 krat na en večer.

Zadnje dva ali tri večere vzamemo s seboj v telovadnico tudi smuči, na katerih se dajo lepo vaditi obrati, terenski in prečni skoki (na bradljah), razne korake (na splozkih parketnih tleh) itd., s čimer si prihranimo mnogo dragocenejšega časa v beli naravi. Če se bodo smučarji-zčetniki vadili po tem programu dva meseca in če bodo dvakrat na teden izvedli vse vaje, kakor je določeno ter vsak dan vsaj 10 minut jutranje ali večerne gimnastike, sem prepričan, da se jim bo trud poplačal. Le veselo na delo. Za Božič pa planine!

I. K—er.

Trboveljski premoški suha drva, angleški koks dobavljiva na dom
KURIVO 6,2 0,2.
Dunajska cesta št. 33
Telefon 34 34

KURIVO za krmo
oddaja naiceneie
velietrgovina fita in moke
A. VOLK LJUBLJANA
Rusijeva cesta 24

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.
na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«
Hranilne vloge se obrestujejo
najugodneje

Rentni davek od obresti hranilnih vlog, kateri znaša circa pol odstotka obresti, se ne odtegne vlagateljem. Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica lastne hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Krediti v tekočem računu. Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.



izdelujejo se največji modeli otroških in igra njih vozičkov, tričklj, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji Velika izbira. — Najnižje cene — Ceniko franco

Tribuna F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana Koroška cesta št. 191

Špecertisko in kolonialno blago
umetna gnojila, cement itd. itd.
dobavlja
Gospodarska zveza v Ljubljani

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama. — Svoje prostore ima tik za franciskansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. Poleg amstva, ki ga nudi lastna palača, veleposredstvo in drugo lastno premoženje, amčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim amstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog. Hranilne vloge znašajo nad 180 m. li onov dinarjev

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: D. D. V LJUBLJANI (Miklošičeva 10) TELEFON ŠTEV.: 2057. 2470. 2979
GOSPODARSKA

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Prejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako, c) poljske pridelke, fito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in tarah.

Cirkus in avtoriteta

Kaj, da je cirkus že odšel? Nikar ne veruj. Cirkus je še pri nas. Pa kakšen cirkus! Da se Bogu smilim. Vem, da ti, stari samec, tega ne razumeš. Toda jaz verujem in vem in sem sam preizkusil in doživel vse posledice cirkusa.

Najprej povem, da otepm že ves teden samo nezabeljeno zelje in žgance. Opoldne in zvečer. Kajti v cirkusu smo bili vsi in nam je morala še služkinja posoditi.

Jaz sem bil iz hiše prvi. To že zahteva stanovska dolžnost. Nič ni pomagalo, da sem potem doma trdil na ves glas in vsak hip, ko me je kdo poslušal, da ta cirkus ni zanič in se ne izplača.

Odgovor je bil: »Če si ti šel, zakaj pa ne mi!« Morda bi bil zmagal, če bi ne bilo šole!

Če bi ne bilo šole! Toda otroci so prišli iz šole in takrat je bilo moji avtoriteti in strokovnemu mnenju konec. Šlo je po gobe, se to pravi. Prav tako so rekli otroci: »Pojdi po gobe, papal Kar praviš, ni res. Cirkus je lep in naš razred pojde in mi moramo z njimi!«

»Dobro, pa pojdi če imaš denar!«

»Ti si šel tudi in še poleg zapravljajš in kadiš in piješ in hodiš v kavarno in si si kupil nov klobuk!«

»Le pojdite otroci, bom jaz govorila s panom!«

To je rekla žena.

Zdaj vse veste.

Od desetih otrok so mi šli trije s šolo in ti so prišli in padli mami okoli vratu in vpili in kričali in ropotali z nogami, da sem si mašil ušesa.

»O, mama, kako nepopisno lepo!«

Pograbil sem klobuk in skušal ubežati.

»Nikamor zdaj ne pojdeš, saj bo itak takoj večerjal!«

In je bila večerja in je bilo pri tej večerji sklenjeno, kakor se vobče spodobi, da se vsi važni sklepi store pri večerji, da pojdejo drugi dan v cirkus vsi: žena in vsi otroci in služkinja. Jaz sem se branil, češ, da sem že bil in oni trije da so tudi že bili in da je to razmetavanje denarja.

»O,« so vzklili ogorčeni soglasno, »to je izobrazil!«

»Rajši bi pazil na svoje!« me je dregnila žena.

Moj najmlajši je prav tistikrat zdrknil čez ograjo. Ko sem planil za njim, sem neki dami iztrgal torbico iz rok. Ženska je zakričala, a hvala Bogu, da ni mogel stražnik do mene. Pobral sem poba in smo šli na drugo mesto. Da, pojdi na drugo, če pa je bilo vse zasedeno!

»Mi imamo drugo mesto!« je razgrajala žena.

Izvolite! Kakopak, čisto enostavno! Kar sedite! Izvolite! Kakopak, čisto enostavno! Kar sedite! Če pa je že vse polno. Sedli smo pač, kjer je bil prostor. Na četrto mesto, ki je bilo že vse razprodano, kakor veste in sem že povedal.

Kaj bi pravil dalje? Toda nesreča ne pride sama. Zato potrpite. Sedeli smo zgoraj visoko in jaz sem našel celo prijeten izgovor, da je tu boljše, ker smo daleč od zveri in živali in nas z bičem ne morejo udariti po glavi in pri guganju se lahko utrže vrv in zleti akrobat med množico in smrad je manjši in podobne stvari.

Žena je sedela na skrajnem krilu naše družbe in me sredi predstave dregnila z dežnikom v nogo.

»Zakaj pa nisi dejal, da pelješ svoj razred? Otroci bi bili po štiri dinarje in ti zastonji!«

Vidiš žensko, zdaj se izmisli! Ne samo, da je smrdelo po slonih in sem mižal pri onih akrobatih na lestvah pod obokom, zdaj pa še to. Zakaj nisem dejal, da imam svoj razred? Gotovo bom to poslušal vsaj pol leta.

Potem so prišli levi in tisti atrel iz topa, potem smo šli. Da je enemu otrok padla sandala skozi špranjo pod sedežem in je moral iti same v nogavici, da je drugi v gneči izgubil čepico in še eden jopico in da mi je neki robusten fant strl naočnike z dežnikom, tega niti ne povem.

Stvar se je popolnoma razvila šele drugi dan. Drugi dan, da, drugi dan.

Po kosilu navadno malo zadremlem. Kako bi ne, ker se imam za zaslužnega in uglednega moža in pa najlože pozabiš, da prebavljaš, če spiš, posebno če prebavljaš nezabeljeno zelje z žganci.

Iz spanja me je dvignil kakor atrel iz topa grozen vrišč in vik v obednici. Odprl sem naglo vrata in jih naglo spet zaprl, kajti tisti hip je zgrmela lestva z mize na tla.

»Kaj delate?« sem vprašal pri polodprtih vratih.

»Gremo se cirkus!« je zakričalo pet grl hkratu. Zdaj sem pa imel.

Odprl sem junaško vrata in videl, da je lestev razbila šipo na kredenci. Na svetilki sredi sobe, se je gugal eden fantov! Kaj ne, nadebuden dečko? »Štorsi najder!« Nekateri so stali po omrah. Da so sloni in zebre. Najmlajši je balanciral z nastavkom za sadje na nosu po mizi in stolih. Da je tuljenj.

»Za božjo voljo!« sem vzklilnil, kajti vedel sem, da bo iz tega nesreča.

»Tiho.« je velel najstarejši. »Zdaj bomo pa levi!« Vsi dol, vsi lepo v krog, sicer! In je vihtel z divjim obrazom mojo smučarsko palico. »Kdor ne uboga, ga kar zbudem! Kar v »koks!« (To je zadnji izraz za glavo.)

»Ali boste dali mir?« sem spet izkušal rešiti svojo veljavo.

»Zdaj smo levi. Papa, tudi ti na vse štiri. No, ali boš! Kar koi, sicer! —«

Da bi te, toliko da me ni kap!

Fant je imel v rokah moj revolver in ga napril proti meni.

»Ako, kar na kolena, sicer! —« Paglavac je res za poizkušnjo samo sprožil in krogla je zažvenčala v kredenci tik ob mojem ušesu.

»Zdaj sem krotilec!« je vpil kakor obseden, in kdor ne uboga, bo videl! Papa, na kolena, če se gremo levi! Ti boš najstarejša mrcina!«

Premislil sem: četudi fant ne sproži vame, mi napravi škodo. Najboljše je, vdati se. Kar spustil sem se na kolena, napravil pri tem še osorno levji, a dobrohoten obraz in poba je sedel name. Kakor je videl in slišal in so v cirkusu napravili.

Glejte, ljudje božji, to je tisto. Kaj nezabeljeno zelje in da smo dolžni služkinji in me žena zbada, da sem neokreten in bi bil lahko peljal svoj »razred!« Moja avtoriteta je šla po gobe. Pred revolverjem gre vsaka avtoriteta po gobe. Še levja. To so moji otroci pridobili v cirkusu. Za splošno in posebno izobrazbo je to potrebno. Čakam še, kdaj bodo ustrelili iz topa. Pripravljam se, da bom kar sam zlezal vanj! Služkinja je namreč včeraj tirjala svoj denar.

R. I. P.